

Αὐτὸ τὸ ζῶο τὸ παράξενο

ΕΙΝΑΙ ένας φόρος τιμῆς καὶ ἀνάτης στὸν γνησιώτατο ποιητὴ πού ἦταν ὁ Ἀντὼν Πάβλοβιτς Τσέχωφ, ἡ διασκευὴ αὐτῆς μερικῶν διηγημάτων του ἀπὸ τὸν Γκαμπριέλ Ἀρού, γιὰ νὰ ἔχουν τὴν χαρὰ, ὅσοι λατρεύουν τὴν τσεχωφικὴν ποίησι, νὰ τὴν ἀπολαύδανον ὄχι μόνον στὴν μοναξιά σὰν ἀναγνώσται, ἀλλὰ συγκεντρωμένοι, σὰν ἀκροαταὶ πού τοὺς ἐνώνει ἡ κοινὴ πίστις σ' ἔχειν τὸ εὐγενέστατο, ὀξυδερχέστατο, ἀγαθώτατο εἰρωνικὸ πνεῦμα τοῦ Τσέχωφ. Καὶ εἶναι, ἐπίσης, μιὰ τιμητικὴ προσφορά τῶν σημερινῶν ἡθοποιῶν καὶ τῶν σημερινῶν ἐργατῶν τοῦ θεάτρου πρὸς τὴν μνήμην τοῦ μοναδικοῦ θεατρικοῦ συγγραφέως αὐτοῦ τὸ ὄρωρο στὸ θέατρο μιᾶς ἐκλογῆς ἀπὸ τὰ πῶς ποιητικά, τὰ πῶς πνευματώδη, τὰ πῶς ἐμπνευσμένα στὴν ταπεινὴ τους ἀπλότητα διηγήματά του.

Ἀληθινὰ εἶναι χαρὰ γιὰ ὅσους ἀγαποῦμε τὸν Τσέχωφ — καὶ σήμερα ὅσοι τὸν ἀγαποῦμε μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς εἴμαστε ἐνα πολὺ μεγάλο κοινόν — εἶναι σπάνια χαρὰ νὰ βλέπουμε μέσα ἀπὸ τὰ διδία τὸν νέα πρόσωπα ν' ἀνατέλλουν στὸ φῶς τῆς σκηνῆς.

Ἦταν ἑκτακτὴ ἡ ιδέα τοῦ Μάνου Κατράκη νὰ δώσει μὲ τὸ ἀποκαλυπτικὸ καὶ πολὺμορφο ταλέντο του σκηναὶ τῆς ζωῆς σὲ ὑπάρξεις τόσο διαφορετικῶν σὲ χαρακτῆρα, ὕψος, ἀτίμωσφαира διηγημάτων καὶ ὅπως καὶ πέρουσι, ὅταν ἐπαίξε ἀνεκδιήκωντας τόσο τέλεια τὴν προσωπικότητά του, τὰ δύο πρόσωπα τοῦ δίπτυχου στὰ «Χωριστὰ Τραπεζία», ἔτσι καὶ ἐφέτος εἶναι ἰδιαίτερα ἀπολαυστικὸ νὰ παρακολουθῇ κανεὶς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σπάνιου αὐτοῦ ἡθοποιοῦ ἀπὸ ρόλο σὲ ρόλο: «Ὁ γυναικὸς μεθυμένος, πού φιλοσοφεῖ μέσα στὴν διαίτησιν τῆς μεθῆς του» ὁ ἱστορικὸς συνταξιδιότης τῆς πλούσιας καλλονῆς στὸ διαμέρισμα τοῦ τραίνου· ὁ παντρεμένος τακτικός ἐπισκέπτης τῆς μικρῆς κορίστας· ὁ ἀπαισίδοδος ἀρραβωνιστικός· ὁ ἀνθρωπος ποιεῖ πονοδόνο· καὶ τέλος ἐκείνου· ὁ εἰρωνικός συνομιλητὴς τῆς Κυρίας μὲ τὸ σκυλάκι. Πόση πηγαία, ἐνστικτώδης εὐρηματικὴ εὐστοχία καὶ πόση μὲ πειθαρχία καὶ πάθος τῆς σωστῆς ἐκφράσεως κεκτημένη γνώσις τῆς τέχνης τοῦ ἡθοποιοῦ! Πόσος ἐμπνευσμένος! Καὶ ἰδίως στὰ τέσσερα χιονομοριστικὰ κομμάτια!

Τὸ σπάνιο αὐτὸ ρεσιτάλ τοῦ θαυμασίου ἡθοποιοῦ, πού εἶναι ὁ Μανώλης Κατράκης, εἶναι πλαισιωμένο ἀπὸ μιὰ ἐξαιρετικὴν πλειάδα Κυριῶν καὶ ἀπὸ πολὺν καλὰ ἀνδρικήν στελέχη.

Ἡ Ἀλίκη Γεωργιούλη, πού ἔχει μεταφράσει τὸ ἔργο μὲ εὐαισθησία, ἐρμηνεύει ἡ ἴδια μὲ μιὰ πλούσια καὶ σωστὴ γκάμα ἀποχρώσεων τὸν τόσο ἐμπνευσμένα καὶ εὐρηματικὰ ψυχολογημένον μονόλογο τῆς Μάσας, πού μιλάει μὲ τόση χάρι, μὲ τόση ἀφέλεια, μὲ τόση φυσικὴ ζωτικότητα γιὰ τὴν μικρὴ στρατιά, τὴν τόσο διασκεδαστικὰ παράφραση, τῶν ἀνδρῶν, πού πέρασαν ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς — καὶ πού ὅλοι ἐβγυναν γιὰ μακριά, μερικοὶ γιὰ τίς πολὺν μακρινῆς

καὶ ἀγνώστες ὁδοὺς — τῇ ζωῇ τῆς, πού ἐκείνη συνεχίζει μὲ ἀμέριμνη καλόκαρδη ξενιοασία.

Ἡ Μαίρη Χρονοπούλου στὸ ρόλο τῆς Κυρίας μὲ τὸ σκυλάκι ἐνσαρκώνει τὴν τόσο ἀπλῆ, τὴν τόσο καθημερινὴ καὶ πανανθρώπινη πραγματικότητά τοῦ μυστηρίου τοῦ «ἄλλου», πού ἡ γνωριμία τῶν ἀνθρώπων ἀγτὶ νὰ τὸ διαλύῃ τὸ κάνει πῶς ἀπρόσιτο. Τὴν ἐνσαρκώνει αὐτὴ τὴν τόσο καθημερινή, τόσο ἀπλῆ μεταφυσικὴ πραγματικότητά, μὲ τὴν πολὺ γνήσιά τῆς προσωπικότητα, μὲ τὴν πολὺ γνήσιά τῆς σκηναὶ παρουσία.

Ἡ Νίκη Τριανταφυλλίδη φέρνει στὴν σκηνὴ ἓνα ὀλοζώντανο ποτὰ μὲ ἐκφράσεις, χαροῦμένα ὀρμητικά. Φέρνει στὴ σκηνὴ ἓνα δυνατὸ, αἰσιόδοξο βλεμμα εἰωτικό, ἀνάμεσα στὰ ἑλληνικὰ μελαγχολικὰ βλέμματα. Στὸ ρόλο τῆς Βάλιας ἀπὸ τὴν πρώτη τῆς ἐμφάνισιν καὶ τὴν πρώτη νότα τοῦ τραγουδιοῦ τῆς, γεννᾷ σὲ κλειστὸ μικρὸ δωματίο τῆς «ὄχι πλούσιας, ὄχι ἔξυπνης καὶ ὄχι διορατικῆς κορίστας» ἓναν ἄλλον ὄρθαν, μιὰν ἄλλην γῆ μὲ δέντρα γεμάτα πουλιὰ, καὶ ἓναν ἄλλον ὄρθαν αἰσιόδοξο πάνω ἀπὸ τίς μιζέριες τῆς πατωσῆς ζωῆς τῆς.

Καὶ ὑπάρχουν ἀκόμα καὶ ἄλλοι ἄξιοι ἐρμηνευταὶ στὸν θίασο, ὅπως ὁ Κώστας Παπάς, πού μᾶς ἔκανε νὰ γελάσωμε μὲ τὴν καρδιά μας στὸ «Ἀλογησίο ὄνομα», στὸν ρόλο τοῦ ἐπιστάτη τοῦ Κυρίου μὲ τὸν πονοδόνο. Καθὸς ἐπίσης καὶ ἡ Χριστίνα Κουτσουδάκη καὶ ἡ Ἡλέκτρα Παπαθανασίου στὸ ἴδιο μονόπρακτο, ἡ Κυβέλη Μιράτ, ἡ ἐκδιηκτικὰ φιλόλογον σίσυφον στὴν «Βάλια», ἡ Καίτη Πατανία, στὸ ρόλο τῆς τόσο χαριτωμένης ἀφελοῦς νυνικῆς «Κυρίας τοῦ τραίνου», ἡ Νίκη Τσιγγαλίου, στὸ ρόλο τῆς ἀρραβωνιστικῆς καὶ οἱ κ.κ. Νίκος Βανδῶρος, Σπύρος Παπαφραντζῆς, Σταύρος Χριστοφίδης.

Ἡ σκηνοθεσία τοῦ Μιχάλη Μπούχλη ἔχει χιούμορ καὶ ζωηρόδα.

Στὴν σκηνογραφία τοῦ Σπύρου Βασιλείου δὲν συμφωνῶ μὲ τὸ φωτογραφικὸ ἀσπρόμαυρον· ταίριαζε στὸν Στρήνιμπεργκ· δὲν ταίριαζε στὸν Τσέχωφ. Ἀλλ' ὅμως, ἐκεῖ ἦταν μιὰ πολὺ ρομαντικὴ τεράστια φωτογραφία τῆς Ὀπερας. Ἐδῶ κυριαρχεῖ τὸ ἀφηρημένο. Ἐκείνες οἱ ἐνδείξεις τοῦ ἱλικίου — σὰν δείγματα ὕψους τοίχου, σὲ μαυρὸ φόντο —, ἔχουν μιὰ τεχνικὴ ψυχρότητα. Αὐτὰ, φυσικὰ, παρὰ τὴν πάντα θαυμαστὴν μαεστρία τοῦ Μπάμπια-Σπύρου, πού ἰδίως αὐτὴ τὴν φορὰ ἐκφράζεται σὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα ἐπιτηχημένα κοστούμια. Καὶ στὸ σκηναὶ τῆς «Κυρίας μὲ τὸ σκυλάκι».

Ἡ μουσικὴ πού διάλεξε ἡ Σοφία Μιχαλίση ὑποτείνει ποιητικὰ τίς καταστάσεις χωρὶς νὰ ἀποκλινῇ ποτὲ πρὸς τὴν ἡθογραφικὴ περιγραφικότητα.

ΑΛΕΞΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ